

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER. KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 426.

TELEFON: AUT. 50—5—97 — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 88—2—82.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ.

TÁRSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF

M. KIR. POSTA MŰSZAKI TANÁCSOS

A Postakezelési Utasítás új kiadása.

(Második és befejező közlemény.)

Irta: Dr. KOVÁCS JÓZSEF m. kir. postaigazgató.

La nouvelle édition de l'Instruction générale pour le service postal.

Par le dr. Joseph Kovács, directeur des postes r. h.

Dans le présent article l'auteur relève par chapitres les différences entre l'ancienne et la nouvelle édition de l'Instruction générale pour le service postal. C'est surtout aux innovations apportées à la manipulation qu'il tâche d'attirer l'attention des bureaux de poste et des fonctionnaires d'administration chargés du contrôle.

Cikkem első részének megjelenése óta a P. R. T. 1933. évi 50. számában közreadott 106.138/4. számú rendelettel a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr 1934. január 1-től életbeléptette az új Postaüzleti Szabályzat és az új Postakezelési Utasítás rendelkezéseit. A Rendelet Tára idézett számában megjelent 106.139/X.—4. számú rendelet pedig már közölte a személyzettel e Szabályzatok új szövegében foglalt lényegesebb újításokat és változásokat.

Erre való tekintettel ennek a cikkemnek alig lehet más célja, mint kiegészíteni a Rendelet Tára idevonatkozó közléseit és a Szabályzatok végrehajtásának megkönnyítése céljából folytatólag rámutatni a kezelési szabályok kisebb jelentőségű, de a mindennapi kezelés során mégis előforduló változásaira is.

Mindenekelőtt fontosnak tartom annak megállapítását, hogy az új kiadás az Utasítás általános érvénye alól, — szemben a régi P. K. U. 1. §. 5. pontjával — egyetlen kezelési hivatalt s így a budapesti nagy hivatalokat sem veszi többé ki és csak azt engedi meg, hogy különleges viszonyok fennforgása esetében az igazgatóságok a részletkérdésekben az általános szabálytól eltérően is intézkedhessenek (1. §. 6.).

A hivatalvezető intézkedési jogát az új Utasítás is fenntartja

ugyan, de a gyakorlatban szerzett tapasztalatok alapján, azt is kimondja, hogy a házi rendeletek csak az érdekelt hivatalok személyzetét kötelezik és helytállóságukért a hivatalvezető felelős (1. §. 7.).

A kiadott rendelkezésekért való fokozott egyéni felelősség jut kifejezésre az új Utasításnak abban a rendelkezésében is, amely a házi szokásokért elsősorban a hivatalvezetőt, tehát az ellenőrzésre hivatottat és nem a házi szokások alkalmazóját teszi felelőssé. A régi P. K. U. 1. §. 1. pontjának második bekezdése a házi szokások bevezetését, meghonosítását és megtűrését ugyan már eddig is szolgálati vétségnek minősítette és megállapította az „érdekelt“ alkalmazottal szemben a kártérítési felelősséget is, azonban gyakorlatban a P. K. U. 3. §. 2. pontjának második bekezdése alapján eddig elsősorban a rossz házi szokás alapján hibázó alkalmazott ellen indult meg eljárás és a szabály homályos intézkedése miatt csak egészen kivételes esetekben állapították meg a kárt okozó háziszokást tűrő előjárók kártérítési felelősségét. A személyzet ellenőrzése és fegyelmezése, de a főnöki felelősség szempontjából is nagyjelentőségű tehát az új Utasítás 6. §. 3. pontjának hivatkozott új rendelkezése.

Több kerületi igazgatóság kívánságára az Utasítás 4. §. 3. pontja úgy rendelkezik, hogy a kincstári hivataloknál és a háromnál több tiszti segéderővel dolgozó postamesteri hivataloknál jövőben a kezelési osztályok részére füzetalakban osztályutasítást kell kidolgozni, amelynek célja a mindenkor osztálykezelőt az osztálynál végzendő teendőkről, az odatartozó segédkönyvekről, felszerelési tárgyokról stb. tájékoztatni.

A kezelési szolgálat ellátásának eddigi általános szabályait az új Utasítás azzal, hogy azokat a multtal szemben pontosabban körülírta, általában szigorította. Különösen áll ez a szolgálat megkezdésére, az alkalmazottaknak szolgálat közben való viselkedésére, az étkezési és dohányzási tilalomra nézve fennállott eddigi szabályokra. Ez utóbbi most már határozottan kimondja, hogy a közönséggel érintkező munkahelyek kezelői, beleértve a kézbesítő személyzetet is, szolgálat közben nem dohányozhatnak (4. §. 12.). Másrészt azzal, hogy külön pontban összegyűjti a régi P. K. U. és P. Ü. Sz. különböző helyein szétosztott azokat a tilalmakat, amelyek a postaalkalmazottaknak a közönséggel szemben tiltott teendőket és szolgálatokat sorolják fel, ebben a kérdésben is világosságot teremt (4. §. 16., 17. és 18.).

A közönség javára dönti el az új Utasítás a felvevőablaknál sokszor ismétlődő azt a vitát, vajjon köteles-e a felvevő soronkívül kiszolgálni azt a felet, aki sorrakerülése után pénzváltás vagy egyéb kisebb okok miatt dolgavégezetlenül kénytelen a sorból kiválni (4. §. 7.).

Lényeges újítást tartalmaz a postaalkalmazottak felelősségét tárgyaló 6. §. nemcsak azzal, hogy az eddig nem szabályozott kérdéseket, mint pl. a kisegítő munkaerők, vagy az oktatás céljából beosztottak felelősségének, továbbá a küldöncnek a szállításra átvett anyagért való felelőssége, végül mozgópostáknál a kétoldalú kezelés esetében való felelősség kérdését is megoldja, hanem főképen azért, mert eddiginél is határozottabban az egyéni felelősség álláspontjára helyezkedik. Mikor pedig a kár bekövetkezése két vagy több alkalmazottnak

a kárral okozati összefüggésben álló cselekményére vagy mulasztására vezethető vissza, többé nem „együttes és egyetemleges“, hanem csak „együttes“ felelősséget állapít meg, amikor is az érdekeltek abban a mértékben felelősek, amilyen mértékben cselekményükkel vagy mulasztásukkal a kár előidézéshez hozzájárultak (6. §. 2.).

A postán kezelt küldemények biztonságának emelése érdekében az új Utasítás részletesen szabályozza az ú. n. érdekelttségi előjegyzés vezetését, amelyet eddig általános rendelkezés hiányában kerületenként egymástól nagyon eltérő alakban és tartalommal állítottak össze és céljának ezért nem mindenkor felelt meg (7. §. 5.).

Hasonlóképpen a biztonság érdekeit szolgálja és az e tekintetben eddig a kezelési hivataloknál uralkodott bizonytalanságot alkalmas megszüntetni az új Utasításnak az a rendelkezése is, amely most már határozottan kimondja, hogy 100 P-nél nagyobb összeget a kezelési pénztárak a felvétel déli szünete alatt kötelesek a főpénztárba beszolgáltatni.

A zár és ellenzár kezelőjének felelősségére nézve az új Utasítás (7. §. 10.) azt is megmondja, hogy a szabálytalan eljárás következményeiért a zár és ellenzár kezelőit együttes felelőség terheli.

A nagyértékű zárlatok indításának előzetes távirati jelzése iránt már a P. K. U. is intézkedett (29. §. 39.); az új Utasítás ezt az intézkedést kiegészíti azzal, hogy az előzetes értesítést a jövőben távbeszélőn is meg lehet adni (7. §. 17.).

A hivatalok egyöntetű eljárásának biztosítására az új Utasítás elrendeli, hogy a postamesteri hivatalok a zsákcsomagokat az egyenleg megfelelő hasábjában törtszám alakjában tartsák nyilván s itt a zsákcsomagok darabszáma mindig a nevezőbe kerül. Kincstári hivatalok viszont a zsákcsomagok darabszámát a csomagegyenleg külön sorába jegyzik be. A küldönc mindkét esetben csak a tényleg kézhez adott, tehát zárlaton kívül szállított sommáscsomagok darabszámának átvételét köteles elismerni (12. §. 11.). A számlálás nélkül kezelt sommás küldeményeket az új Utasítás rendelkezései szerint a hivatalok belkezelésükben vezetett egyenlegeikben darabszám szerint kötelesek megterhelésben, illetőleg felmentésben kimutatni és csak a rovatlapban és az átadóokiratban, továbbá a mozgópostánál maradhat el ilyen esetekben (ha t. i. az igazgatóság bizonyos viszonylatokban erre külön engedélyt ad) az ajánlott küldemények vagy sommáscsomagok darabszámának feltüntetése.

A szolgálat ellenőrzése eddig is elkerülhetetlenné tette a kezelési okiratok ismételt felülvizsgálását. Határozott rendelkezés hiányában eddig az ellenőrző és felülvizsgáló alkalmazottak e ténykedésüknél tetszőleges színű ceruzákat, illetőleg tintát használtak. Ebből aztán az következett, hogy a többszörösen ellenőrzött és felülvizsgált okiratokon és számadásokon csak hosszas vizsgálódással lehetett szükség esetében megállapítani, hogy az arra hivatottak végeztek-e egyáltalában ellenőrzést és még nehezebb volt annak megállapítása, hogy az ellenőrzés jelei kitől származnak. Ezen a bizonytalanságon óhajt segíteni az új Utasítás akkor, amikor előre megállapítja az ellenőrzés jelzésére használható ceruzák és tinták színét s kimondja, hogy a kezelési és ellenőrző szolgálat ellátásánál csak az ott előírt és ellenőrző

helyenként változó színű tintát vagy ceruzát szabad használni (13. §. 3.).

A kincstári hivatalok helyi ellenőrzési teendőit szigorítja az Utasításnak az az új rendelkezése, amely a kézbesítőnek körútjuk közben, esetleg kiinduláskor, havonként legalább kétszeri ellenőrzését írja elő (13. §. 10.).

A multban fennállott tilalommal szemben az új Utasítás bizonyos feltételekkel most megengedi az úti-igazolványokba ragasztott, forgalomban lévő levélbélyegek lebélyegzését is (16. §. 9.).

Eddig a könyvelt küldeményeket felvételnél és érkezésnél mindig tisztviselőnek kellett a szükséges bélyegzőlenyomattal ellátnia. Ezt a szabályt az új Utasítás általában továbbra is fenntartja ugyan, de tömeges felvétel vagy érkezés esetében most már megengedi, hogy ajánlott küldeményeket, postautalványokat és szállítóleveleket tisztviselő ellenőrzése mellett altiszti munkaerő bélyegezzen le (16. §. 18.).

Miután gyakran előfordult, hogy egyes feladók különösen biztosított ajánlott leveleiknek „B” ajánlottként való kezelését már a feladásnál egyenesen követelték, a felvevő hivataloknál e tekintetben bizonyos fokig eddig fennállott bizonytalanság eloszlatására alkalmas a 36. §. 2. pontjának az a rendelkezése, hogy magánfél ajánlott küldeményének B-ként való kezelését nem kötheti ki.

A multtal szemben a szállítójegyzékkel felvett csomagok címrátára a mérlegelő e csomagok felvevőhivatalának és a felvevőhely nevének jelzése céljából a keletbélyegző lenyomatával ellátott zárpecsétet (88. sz. ny.) ragaszt fel (37. §. 11.); további változás, hogy jövőben nem a „romló”, hanem értelemszerűen a „gyorsan romló” csomagokat kell a belföldi forgalomban külön jelzővel megjelölni. A közismert jelző felírása is ennek megfelelően változik (37. §. 15.); viszont a portós csomagokat mérlegelő altiszt a jövőben a szállítólevélnek a levélbélyegek felragasztására szánt helyére írt „P” betűvel és nem aláhúzással jelzi, hogy a csomagot a feladó kívánságának megfelelően piros „P” jelzővel látta el (37. §. 17.).

Külföldi utalványok és utánvételek átszámításánál esetleg elkövetett hibákból előálló térítés arányát az új Utasítás a hiba mértéke szerint osztja meg a felvevő és az ellenjegyző között (50. §. 7.; a P. K. U. 17. §. 6. pontja az átszámító és felülvizsgáló egyetemleges felelősségéről beszélt).

Az indító szolgálat keretében mindenekelőtt új intézkedés annak az elvnek szabályba foglalása, hogy az ellenőrzés hatályosságának emelése érdekében az indítást a hivatalok lehetőleg ne bízzák a felvevőre. Új és részletes intézkedések szabályozzák az indításra való átvétel időpontját is (51. §. 1. és 2.).

Az új Utasítás a könyvelt küldeményeknek indításra való átvételi teendői során többé nem általánosságban, hanem küldeményfajonként közli az átvételi záradék pontos szövegét s ezzel bizonyára véget vet az e téren kialakult helytelen s meglehetősen sokféle gyakorlatnak (51. §. 4.—8.) Amellett, hogy az expressz és sürgős természetű küldeményeknek indításra való külön átvételét is rendszeresíti, másrésztől kifejezetten megtiltja néhány hivatalnál kifejlődött azt a gyakorlatot, hogy az indításra már átvett könyvelt küldeményt a rovatoló a felvevő

osztály kezelőjének csereküldeményként (pl. soronkívül indítandó ajánlott küldemény helyett vagy más címen) visszaadja (51. §. 12—13.).

A postaküldemények irányításával (52. §.) kapcsolatos szabályokat az új kiadás több részletintézkedéssel egészítette ki és a téves (nem „tév“) irányítás eseteiben követendő eljárást is pontosabban körülírta.

A P. K. U. eddig nem határozta meg a belkezelésben rendszerített zsákcsomagok méreteit (P. K. U. 29. §. 5.) és megelégedett a „kisterjedelmű és csekélyebb súlyú“ sommáscsomagok kifejezéssel. A kezelési hivatalok között ebből kifolyólag előállott gyakori ellentétet szünteti meg az új Utasítás azzal, hogy a zsákcsomagok fogalmát méretekben is pontosan körülírja és kezelését egyébként is részletesen szabályozza (55. §.).

A szállító szolgálat keretében az új Utasítással életbelépő változások közül többek között ki kell emelni, hogy a küldemények darabszámának az átadójegyzékben való jegyzékelési módja megváltozott. A P. K. U. 31. §. 15. pont nyolcadik bekezdése szerint ugyanis a kézi-csomagok darabszámát az átadójegyzékben betűkkel, a többi küldeményét és zárlatét csak számokkal kellett jelezni. Most az A. 2. Szab. 64. §. 7. pontja kimondja, hogy a pénzeszsákok és kézi-csomagok darabszámát mindenkor, tehát egysoros bejegyzés esetében is számokkal és betűvel, a többi anyagét csak számokkal kell feltüntetni (l. még a 66. §. 8. pontját is).

Az átvevő szolgálat keretében az új Utasítás már számol azzal a ténnyel, hogy a kincstári hivataloknál az érkező járatokat rendszerint nem az az alkalmazott fogadja és az érkezett anyagot a tulajdonképeni átvevő munkahelyhez nem az az alkalmazott kíséri be, aki a zárlatok részletes átvételét foganatosítja. Bár mindenki tudta, hogy a küldönc felelőssége járatoknál a zárlatok tényleges átadásáig fennáll, mégis az eddig érvényben volt szabályok mellett a kocsinál való formaszzerű átvétel sokakban azt a látszatot keltette, mintha a küldönc felelőssége a kocsni felnyitásával megszakadt volna. Ezért az új Utasítás különválasztja a járatot fogadó és a zárlatokat tényleg átvevő (kiosztó, esetleg rovatoló) tevékenységét és mindkét munkahely eljárását külön-külön és részletesen szabályozza, még arra az esetre is, amikor a pénzeszsákokat és zárlatokat az érkezett járatról a hivatal átvevőjének munkahelyéhez nem a küldönc, hanem az átvevőhivatal alkalmazottja szállítja, aki azután a zárlatok felbontásánál is tanuskodik (77. §. 1. és 2.).

Az eddigi szabályok (P. K. U. 45. §. 1. pont tizenhatodik bekezdése) a küldemények sérülése vagy elveszése esetében általában megengedték ugyan a feladó vagy a címzett értesítését, — megtiltva a jegyzőkönyv kiszolgáltatását, — de nem írták körül, hogy ez az értesítés milyen határok közt mozogjon. A címzettnek a sérült csomag feladójával folytatott tárgyalásainál legtöbbször hivatalos írásra lett volna szüksége és nem értette meg eddig sem, hogy a posta miért nem adhatja ki írásban azt, amit szóbelileg tudomására hozott; holott a sérült csomag felbontásánál és a jegyzőkönyv felvételénél jelen lehetett. Ezért sok vitát és iratváltást tesz feleslegessé az új Utasításnak az a határozott rendelkezése, amely pontosan megjelöli, hogy a kül-

demény sérülése esetében a címzett vagy a feladó kérelmére kiállítandó írásbeli értesítés mit tartalmazhat (79. §. 6.; itt említem meg, hogy az Utasítás szövege többé nem beszél „tényállási“ jegyzőkönyvről, hanem mindenütt röviden csak „jegyzőkönyv“ megjelölést használ).

Újítás az Utasításnak az a rendelkezése is, amely a zárlatban talált eltérésekről eddig csupán nemzetközi viszonylatban használt „Leletjelentés“ (541. sz.) című nyomtatványnak a belföldi forgalomban való használatát is rendszeresítette minden olyan esetben, valahányszor a zárlatot indító hivatal terhelő megállapításról, tehát leletfelvételtől van szó (79. §. 1.).

Sérült levélpostai küldeményeknél, ha a sérülés a tartalmat veszélyeztetni látszott, az útközi hivatalok eddig tanú jelenlétében kötelesek voltak a tartalmat is megállapítani s csak azután átborítékolni és továbbítani a sérült levelet (P. K. U. 45. §. XI. b) pont). Az új kezelési rend mentesíti az útközi hivatalokat a sérült levélpostai küldemények tartalmának megállapításával járó és legtöbbször a küldemény késését okozó munkától (82. §. 5.).

A cím nélküli csomagok kezelésében több, a gyakorlatban már régóta kívánatos változás áll be. Nevezetesen a címnélkülivé vált csomagokat címmegállapítás céljából eddig általában csak a kincstári hivatalok bonthatták fel; de a csomagban esetleg talált lezárt levelet a cím megállapítása céljából még ezek sem nyithatták fel, hanem az igazgatósághoz kellett fordulniok (P. K. U. 45. §. XIX. b. pont).

Az eljárás gyorsítása érdekében a kezelés közben címnélkülivé vált csomagok közül ezentúl a gyorsan romló tartalmúakat postamesteri hivatalok is felbonthatják, ha remény van a cím megállapítására. A többi ilyen csomagot e célból a legközelebbi kincstári, a Budapest-környékbéli postamesteri hivatalok pedig a Budapest 70. sz. hivatalhoz küldik be. A felbontott csomagban esetleg talált zárt levelet jövőben a kincstári hivatalok vezetői bizottságilag is felbonthatják, sőt postamesteri hivatalok által talált ilyen zárt leveleket is felbontás céljából a legközelebbi kincstári hivatalhoz kell küldeni (83. §. 2.—4.).

Az új Utasítás a multtal szemben (P. K. U. 48. §. 8.) az eddiginél jóval részletesebben szabályozza a díjhiány-nyilvántartás vezetését s a díjhiány-jelentések megőrzését, a nyilvántartás kivonatának a számadásokhoz való csatolását, végül a túldíjazások kivételes visszajelentését illetőleg új rendelkezéseket tartalmaz. Kincstári hivatalok ezt a nyilvántartását ezután nem a kézbesítőíven, hanem a visszajelentések könyve című nyomtatványon vezetik (86. §. 11.—18.).

Tételes rendelkezés hiányában az átrovancsolással meg nem bízott hivatalok a hozzájuk téves irányítás következtében érkezett továbbmenő ajánlott küldemények nyilvántartásánál eddig egymástól eltérő módon jártak el. Az új Utasítás ezt a kérdést mind a postamesteri, mind pedig a kincstári hivatalokra nézve megoldotta (88. §. 3.).

A raktárkönyv összegezésére nézve az új Utasítás is fenntartja a P. K. U. 52. §. 6. pontjában rendszeresített kétféle eljárást a szerint, amint kisebb vagy jelentősebb forgalmú postamesteri hivatalról van szó, azzal a különbséggel, hogy ezután nem a raktárkönyvi tételek számától, hanem az igazgatóság intézkedésétől teszi függővé a rak-

tárkönyv megterhelésének naponként, oldalanként kötelező összegezését (91. §. 6.).

Kincstári hivataloknál megváltozik a kézbesítő részére kiállított kézbesítőív záradéka is. Eddig a lezárás abból állt (P. K. U. 52. §. 7. pont), hogy a kiosztó az utolsó bejegyzés alatti sorban számmal és betűvel kiírta a tételesen bejegyzett összes küldemények darabszámát. Ezentúl a kézbesítőív záradékában — a rovatlapok módjára — részletezni kell a kézbesítőnek indításonként kiosztott egész anyagot (92. §. 7.).

Gyanús postautalványoknál az összeg befizetését a jövőben nemcsak távíró útján, de — ha erre mód van — távbeszélő (szolgálati távbeszélő-állomás) útján is ellenőrizni lehet (95. §. 5.).

Az utalvány-kifizetési naplókban a keltet továbbra is kézírással ugyan, de az aznapi első bejegyzés feletti külön sorban kell feljegyezni, úgyszólván e bejegyzés ne zavarja a kifizetési napló 5. hasábjának bejegyzéseit (95. §. 18.).

Az új Utasítás véget vet az arabs és római számok használatánál eddig mutatkozott rendszertelenségnek is azzal, hogy a római számok használatát jövőben csak az indítások és érkezések számának jelzésénél tartja meg, minden más esetben, tehát a kézbesítők megkülönböztető számának (P. K. U. 38. §. 9.) az átadókönyvek (P. K. U. 56. §. 1.) sorszámának megjelölésénél is jövőben csak arabs számjegyeket szabad használni (99. §. 5.).

A hivatalok belkezelésében az érkezett szállítóleveleket és postautalványokat átadásnál (P. K. U. 56. §. 1.) nem kell többé az átadókönyvben (272. sz. ny.) darabszám szerint sem felvenni (99. §. 3.).

Általában sok bizonytalanságnak vetett véget az új Utasítás 100. §-a azzal, hogy egy helyen összegyűjtve részletesen szabályozza valamennyi könyvelt küldeménynek és a kifizetéshez szükséges készpénzellátmánynak a kézbesítők részére való átadást postamesteri és kincstári hivataloknál külön-külön. Az újraszabályozásnál több újításra bukkannak az érdekelt hivatalok. Így többek között az érkezett ajánlott levelek darabszámát a kincstári hivatalok kézbesítői ezentúl betűkkel is kötelesek a kiosztótól való átvételnél kiírni (100. §. 3.); a kincstári hivatalok kézbesítői a kézbesítőíven az átvétel idejét, óra, perc szerint is kötelesek kiírni az átvételi záradékban (100. §. 5.); a kézbesítők által kézbesítetlenül visszahozott posta- és csekkfizetési utalványokat, szemben a P. K. U. 56. §. 9. pontjának rendelkezésével újabb kiosztáskor többé nem kell keletbélyegzőlenyomattal ellátni, csak kifizetés után (100. §. 13.).

Az új Utasításnak a kézbesítő személyzet szolgálati teendőire vonatkozó 107. §-a részletesen ismerteti a kézbesítők eljárási szabályait és a multtal szemben részletesebb tiltó rendelkezést is tartalmaz, pl. a postatitoknak harmadik személlyel szemben való megvédésére, ismeretlen egyének részére szóló küldemények kézbesítésénél ajánlatos óvatosságra nézve stb. Szabályozza az új Utasítás a férjezett nők leánykori nevére, illetőleg a férje vezeték neve mellé írt keresztnevére címzett könyvelt küldemények kézbesítési rendjét is (107. §. 12.).

A postamesteri hivatalok leszámolási rendjénél változott a kézbesítő által valamely okból kézbesítetlenül visszahozott ajánlott kül-

demények esti megőrzésre való átvételének és a kézbesítők részére való újbóli kiosztásának módja (118. §. 3.).

A kézbesítőknél elveszett utalványok azonosításának megkönnyítésére az új Utasítás a kézbesítőknek figyelmébe ajánlja a kézbesítésre átvett anyagnak kiindulás előtt sorszámossal való ellátását; részben változott a kézbesítők terhére az esti leszámolásnál megállapított eltérések rendezésére vonatkozó eljárás is (119. §. 10. és 12.).

A P. K. U. 60. §. 13. pontja eddig kivételes esetekben megengedte a kézbesítők leszámolásának másnapra való halasztását. Az új Utasítás a halasztást egyenesen megtiltja és részletes utasítást ad arra az esetre, amikor valamely okból nehézségbe ütközik a kézbesítőkkel kötelező aznapi leszámolás (119. §. 17.).

A kincstári hivatalok leadó- (eddig „helyi leadó“) osztályának napi megterhelését nem az osztálykezelő leadó, hanem a kiosztó írja elő és készíti el a leadó kézbesítőívében. A hivatalvezető intézkedésére jövőben a visszajelentett, a feltételekhez vagy határidőhöz kötött kézbesítés miatt visszatartott könyvelt küldeményeket is a leadó-osztályhoz lehet terelni (120. §. 1.). Általában a leadó-osztály kezelési és eljárási szabályait az új Utasítás teljesen elválasztotta a kincstári hivatalok leszámoló osztályára vonatkozó rendelkezésektől és részleteiben is újból szövegezte.

Gyakorlatilag különösen fontos a kincstári módra kézbesítő postamesteri hivatalok eljárásnak egyöntetű szabályozása, amely a kerületenként, sőt hivatalonként egymástól eltérő leszámolási rendet egységesíti, formászerűen is szabályozza és ezzel e hivatalok leadási számadásainak felülvizsgálását is megkönnyíti (121. §.).

Eddig (P. K. U. 61. §. 1.) a postai szervekhez címzett portós levélpostai küldeményeknek a feladótól utólag beszédett díját az eredeti borítékon levélbélyeggel rótták le, ezentúl (123. §. 4.) portóbélyeggel kell leróni. Azoktól a címzettektől pedig, akiknek rendszeresen tömegesen érkeznek portós levelek, ha az ezek után esedékes levélportó havi összege 50 P-t meghalad, e portót a jövőben — előzetes meg egyezés esetében — kimutatás alapján lehet beszédni, sőt esetleg készpénzben is el lehet számolni (123. §. 6.).

A csomagok visszajelentésével kapcsolatos teendőknél a visszajelentések könyvében az év végéig bejegyzett, de a következő év január hó 15-ig ki nem vezetett tételeket a következő évi füzetbe kell átírni (134. §. 3.); az érkezett visszajelentésről kiállított értesítések díját a jövőben nem levélbélyeggel (P. K. U. 63. §. 10.), hanem — mint a kézbesítésénél esedékes díjakat általában, — portóbélyeggel kell leróni (134. §. 9.).

A térti küldeményekből előkerült készpénz kezelésénél az a változás, hogy a tudakozó iroda a pénzeket a Budapest 4. sz. hivatalnál többé nem pénztári többletként számolja el, hanem saját címére szolgálati postautalvánnyal feladja, hogy az esetleges visszafizetésre könnyebben rendelkezésére álljon (135. §. 19.).

A feladó utólagos rendelkezésének foganatosításánál változik az eddigi eljárás (P. K. U. 72. §. 3.) az utánvételek törlésénél és leszállításánál, és változott a távirati úton való rendelkezésnél használandó táviratminták szövege is (138. §. 9. és 11.).

Dr. Tordy Géza: A megalakult, de be nem jegyzett, három vagy több tagból álló közkereseti és betéti társaság jogállása a postai kézbesítés szempontjából.

Az elmondottakon túl meg kell még jegyezni, hogy az átdolgozással kapcsolatban a kezelési szabályok szövegezése még számos helyen változott és új értelmet kapott. Tér hiányában a kisebb jelentőségű változások mindegyikével itt természetesen nem foglalkozhatom. Ezért a végrehajtásra hivatott hivatalok sok esetleges kellemetlenséget takarítanak meg, ha — különösen fontosabb esetekben — még az alkalmazás előtt meggyőződést szereznek arról, vajjon a vonatkozó szabály nem tartalmaz-e újítást és nem változtatta-e meg részben vagy egészben az eddigi eljárást.

A megalakult, de be nem jegyzett, három vagy többtagból álló közkereseti és betéti társaság jogállása a postai kézbesítés szempontjából.

Irta: Dr. TORDY GÉZA m. kir. postafogalmazó.

État de droit, au point de vue de la distribution postale, de la société en nom collectif ou en comandite, de trois ou plusieurs membres, constituée, mais non encore enregistrée.

Par le dr. Géza Tordy, commis-rédacteur des postes r. h.

Résumé: Dans le cas d'une société en nom collectif, de trois membres, constituée, mais non encore enregistrée, les trois associés s'autorisent mutuellement à prendre livraison des envois postaux adressés à la société portant les noms des trois associés. Dans ce cas, la sortie d'un associé n'affecte pas les conditions légales, car la société concernée ne cesse pas d'exister par suite de la sortie d'un seul membre. Toutefois, la distribution postale ne peut être continuée, après connaissance acquise de la sortie, que si les associés restants justifient de ce que le membre sorti a consenti à l'usage invariable du nom commercial. Si le nom du membre sortant ne figure pas dans le nom commercial de la société, il n'y a pas d'obstacle que la distribution postale soit effectuée aux mains des deux associés restants. Aux termes des stipulations respectives de la loi commerciale, l'état de droit, au point de vue de tierces personnes, des sociétés en nom collectif et des sociétés en comandite, en cas de circonstances analogues, est identique.

A „Magyar Posta“ 1933. évi 9. számában a megalakult, de be nem jegyzett, két tagból álló közkereseti társaságnak postai kézbesítési szempontból vett jogállását ismertettem adott tényállás kapcsán. Ennek keretében említést tettem arról, hogy azok a megállapítások, melyeket a közölt esetben érvényeseknek ismertünk el, három és többtagú közkereseti és betéti társaságra vonatkozólag csupán eltérésekkel alkalmazhatók.

A hivatkozott cikkben említett társasviszonyt két időpontban vizsgáltam. Nevezetesen: a jogviszony keletkezésének és megszűntének időpontjában. Az előbbi akkor állott elő, mikor az egymást kölcsönösen meghatalmazó társtagok által aláírt meghatalmazást a m. kir. posta kézbesítési alapul elfogadta; az utóbbi pedig akkor következett be, mikor az egyik társtag a társasviszonyt megszüntetve a társaságból kilépett s e tény a m. kir. posta tudomására hozta.

A jogviszonyba lépés alkalmával a m. kir. postának elsősorban azt kellett elöntenie, hogy a társasági viszony mily alakzatával áll szemben. Megállapítást nyert, hogy a szóban forgott társasviszonyban mindazok az ismérvek megvoltak, melyeket az 1875:XXXVII. tc. (Kereskedelmi törvény) 64. §-a a közkereseti társaság keletkezésének feltételeiül előír.

A jogviszony érvényes létrejöttéhez szükséges volt másodsorban, hogy a közkereseti társaság érvényes létrejötté megállapíttassék. E megállapítást a m. kir. postának, kívül esvén a társtagok belső viszonyán, harmadik személyek szempontjából kellett megtennie. A Kereskedelmi törvény 87. §-a idevonatkozólag alkalmazható volt. Ennek, valamint a vonatkozó bírói gyakorlat ismertetésének eredményeképpen jött létre az a végső megállapítás, hogy a jogviszonybalépés időpontjában a m. kir. posta érvényesen létrejött közkereseti társasággal állott szemben, tehát a jogviszony is érvényesen jött létre.

A jogviszony megszűntének időpontjában ugyancsak a társasági viszony érvényességét kellett csupán újból bírálni. Az a körülmény, hogy a kilépés után megmaradt egy társtag a Kt. 64. §-a értelmében közkereseti társaságot nem alkothat, a jogviszonyalany s a jogviszony megszűntének megállapítására elegendő volt.

A megalakult, de be nem jegyzett, két tagból álló közkereseti társaságra vonatkozólag nyert megállapítások rövid ismertetése után, melyeknek ismétlését az a körülmény tette indokolttá, hogy egyben e cikk kiindulópontjául is szolgálnak, áttérhetünk a három és többtagú közkereseti társaságok jogállásának postai kézbesítési szempontból történő meghatározására.

Felmerül itt az a kérdés, hogy vajjon szükséges-e azonos tényállás mellett a három-, négy-, öt- stb. tagú közkereseti társaságok egyenkénti vizsgálata; vagy elegendő ezek közül egynek a kiválasztása azzal, hogy az erre vonatkozólag kimutatandó szabályok bármely számú társtaggal bíró közkereseti társaságra egyaránt érvényesek.

A társtagok számát, illetőleg a Kt. 64. §-a csupán az alsó határt szabja meg. Ez kétrendbeli következtetésre nyújt alapot. Pozitív irányból tekintve, a közkereseti társaság kettő és ennél több, bármely számú társtagból állhat. Negatív oldalról nézve, nem keletkezhet és állhat fenn közkereseti társaság, melynek eredetileg vagy keletkezése után egy tagja van, illetőleg marad.

Háromtagú közkereseti társaságnál, egy tag kilépése után is a fentemlített alsó határ megmarad. Ennélfogva elegendő, ha a kettőnél többtagú közkereseti társaságok közül csak a három tagból álló közkereseti társaság jogállásával foglalkozunk. Az itt megállapítandó szabályok azután alkalmazhatók lesznek háromnál több, bármely számú társtaggal bíró közkereseti társaságra egyaránt azonos tényállást véve alapul.

Ennek előrebocsátása után az előző cikkben közölthöz hasonló oly tényállást veszünk fel, ahol a háromtagú, megalakult, de be nem jegyzett közkereseti társaság tagjai egymásnak kölcsönös meghatalmazást adnak arra, hogy mindhárom társtag nevét magában foglaló cég címére érkező postai küldemények a társtagok bármelyikének kézbesíthetők legyenek. E meghatalmazást, minthogy az a postai üzleti

szabályoknak megfelelően jött létre, a m. kir. posta a kézbesítés alapjául elfogadja. A kézbesítés teljesítésének során az egyik társtag a társasági viszonyt megszüntetve, a társaságból kilép. Kilépéséről értesíti a postahivatalt s egyben tiltakozik az ellen, hogy az ő nevét is magában foglaló cég címére érkező postai külemények a megmaradt két társtagnak kézbesíttessenek. Ez utóbbiak arra hivatkozva, hogy a kézbesítés alapját tevő nyilatkozat (meghatalmazás) kölcsönös akaratmegegyezés következménye s így annak megváltoztatása is csak együttes akaratnyilvánítással történhetik, kérik a társaság címére érkező küldeményeknek kezeikhez való kézbesítését.

E tényállást az előző cikkben közölt jogesethez hasonlóan, két részre lehet bontani. Az első rész azokat a tényálladási elemeket foglalja magában, melyek a közkereseti társaság és a m. kir. posta közötti jogviszony keletkezésére vonatkoznak. E szempontot véve alapul, a Kt. nem tartalmaz oly eltérő rendelkezéseket, melyek a két- és háromtagú közkereseti társaság keletkezésére vonatkozólag különbségeket állapítanak meg. A Kt. 64. és 87. §-a változatlanul alkalmazható. Nem lévén különbség a háromtagú közkereseti társaságot létrehozó törvényes feltételekben, nincs különbség a jogviszony érvényességének kérdésében sem. Ennélfogva azok a megállapítások, melyeket a kéttagú közkereseti társaságnál ismertettünk, háromtagú közkereseti társaságnál változatlanul nyernek alkalmazást.

A tényállás második része oly ténykörülmények bekövetkeztét tartalmazza, melyek indokoltá teszik a m. kir. posta jogállásának ismételt megvizsgálását.

Azokat a megállapításokat, melyeket a kéttagú közkereseti társaságra vonatkozólag e tekintetben kimutattunk, háromtagú közkereseti társaságra nem alkalmazhatjuk. A három tagból álló közkereseti társaság az egyik társtag kilépése folytán nem szűnik meg ipso facto et iure, hanem csak a társtagok ilyirányú akarata, vagy bírói intézkedés következtében. Nem szűnve meg önmagában a kilépés ténye folytán a közkereseti társaság, nem szűnnek meg csupán ennek következtében azok a jogviszonyok sem, melyek a társaság és harmadik személyek között korábban keletkeztek.

A közölt tényállásnál egyik társtag kilépése után, törvényes feltétel elestéről nincs szó. Nincs továbbá megegyezés a három társtag között a társaság megszüntére vonatkozólag sem. Sőt a megmaradt két társtag a postai küldemények további kézbesítését kéri, amiből okszerűleg csak azt a következtetést lehet levonni, hogy a társaság keretén belül a kereskedelmi üzletet továbbra is folytatni és a kézbesítés tekintetében korábban létrejött jogviszonyt hatályában fenntartani akarják.

Ily előzmények után a m. kir. posta a jogviszony megszüntére nem hivatkozhat. A jogviszonyból eredő kötelezettség teljesítésére vagy nem teljesítésére vonatkozólag pedig a Kt.-ből kell kiindulnia.

A Kt. 64. §-a a társaság keletkezésének feltételei között a közös cég használatát is előírja. Abban a kérdésben, hogy a közös cég miként használandó, rendelkezést a Kt. 15. §-a tartalmaz.

A Kt. 15. §-a a közös cég használatának szükségességét nem oly értelemben veszi, hogy abba csak a mindenkori társtagok neve lenne

foglalható. Módot nyújt arra, hogy a társaság cége egy társtag kilépése után továbbra is változatlanul használtassék.

E §. 2. bekezdése szerint azonban: „Oly társtag kilépése esetén, kinek neve a cégben foglaltatott, az addigi cég használásához a kilépett társtag beleegyezése szükséges“.

Az adott tényállásnál a társasági viszonyból kilépő társtag nevét a cégben használták. Minthogy a Kt. 19. §-a értelmében a cég birtokosainak személyében vagy a cégben előálló változás nem szolgálhat menetségére annak, akinek arról tudomása volt s ily tudomásulvétel mellett még a cégbejegyzés hiányára sem hivatkozhatik; ennél fogva a kilépés ténye mellett, annak tudomásrajutása után nem mehet el közbönsen a m. kir. posta.

Abból a körülményből kifolyólag, hogy a társaságból kilépett társtag a nevét is magában foglaló közös cég címére érkező küldemények kézbesítése ellen tiltakozik, nyilván azt lehet következtetni, hogy nevének további használatához szükséges beleegyezést a megmaradt két társtagnak nem adta meg, vagyis az összes társtag között nem jött létre közös akaratmegegyezés. Ily körülmények között a m. kir. posta, minthogy a teljesítés akadálya nem az ő személyében, hanem rajta kívül álló okból következett be, a teljesítési kötelezettség alól mindaddig az időpontig fel van mentve, míg a kézbesítés folytatását akadályozó okok el nem hárítatnak.

A közölt tényállásban említett beleegyezés hiányát, tehát úgy lehet tekinteni, mint egy oly felfüggesztő feltételt, mely nem magát az alapul szolgáló jogviszonyt, hanem csupán e jogviszonyban jelentkező teljesítés hatályát függeszti fel. E felfüggesztő feltétel a m. kir. postára nézve a tudomásrajutás időpontjában áll be. Megszünése pedig két okból következhet be, nevezetesen, ha a felek akaratelhatározásából megszűnik a társasviszony s ekkor jogalany hiányában megszűnik a jogviszony is, vagy a megmaradt társtagok a Kt. 15. §-ban előírt és a postai szabályoknak megfelelő alakban létrejött beleegyezést igazolják, mely esetben a felfüggesztett hatályú jogviszony ipso facto fel nem függesztetté válik s a m. kir. posta a küldemények kézbesítését a megmaradt két társtag kezeihez teljesíti.

Az adott tényálláshoz postai szempontból fűződő jogkövetkezményeket ismertettem. E probléma többirányú megvilágítása céljából nem lesz érdektelen, ha oly tényállást is tárgyalás alá veszünk, ahol a háromtagú, megalakult, de be nem jegyzett közkereseti társaságnak egymást kölcsönösen meghatalmazó, három tagja közül oly társtag jelenti be a m. kir. postánál a társaságból történt kilépését s egyben tiltakozását, kinek neve a társaság cégében nem szerepel. Másként a társaság cégéül, a társaságban megmaradt másik két társtag neve használtatik.

Ennél a tényállásformánál a felfüggesztő feltétel bekövetkeztéről nincs szó. A kilépett társtag neve a cégben nem szerepel. A kilépés jogos vagy jogtalan voltát pedig a m. kir. posta nem bírálja. Ennél fogva ránézve közböns a kilépett társtagnak az a tiltakozása, hogy a megmaradt két társtagnak ne kézbesítsen. A kilépés tudomásrajutásának időpontjában a Kt. 19. §-ban vont és fentebb ismertetett

rendelkezés oly irányban nyer alkalmazást, hogy a kilépett társtagnak nem fog kézbesíteni.

A két- és háromtagú betéti társaságok jogállását postai kézbesítési szempontból külön nem vizsgáltam. Szükségtelenné tette ezt az a körülmény, hogy mindazok a megállapítások, melyeket az egyes tényállások kapcsán nyertünk, betéti társaságokra változatlanul alkalmazhatók.

A Kt. 125. §-a szerint betéti társaság keletkezik, ha 1. közös cég alatt 2. folytatott kereskedelmi üzletnél 3. a társak közül egy vagy több (kül-) tag 4. csak vagyonbetétével felelős 5. míg ellenben egy vagy több (bel-) tagot; 6. korlátlan és egyetemleges felelősség terhel.

A Kt. 138. §-a a társasági viszony joghatályát harmadik személyekkel szemben, a közkereseti társaságra vonatkozó 87. §-ban foglaltakkal egyértelműleg határozza meg.

A Kt. 142. §-a szerint a kültag neve a társaság cégébe fel nem vehető.

A Kt. 141. §-a értelmében a betéti társaság részére jogokat és kötelezettségeket a beltágok cselekvényei állapítanak meg. Ezekre vonatkozólag pedig érvényesül a Kt. 125. §. 2. bekezdésében foglalt az a szabály, hogy beltágokra nézve, ha ezek többen vannak, a társaság egyszersmind közkereseti társaságnak tekintetik.

Az itt felhívott törvényszakaszok kétségtelenné teszik a betéti társaságoknak postai kézbesítési szempontból vett és a közkereseti társaságokéval mindenben megegyező azonos jogállását s feleslegessé ezek tárgyalását.

Abban a kérdésben, hogy az itt nyert megállapítások a Postaüzleti Szabályzatba felvétessenek-e vagy sem, az előző cikkemben előadottak irányadók. Kapcsolatban a Kt. 421. §-ával, a m. kir. posta jogszabályalkotási jogára vonatkozólag kifejtettek kiegészítéséül azonban megjegyzem, hogy e jogszabályalkotási jog nem oly értelemben veendő szabály, mintha a m. kir. posta a fennálló törvényekkel és törvényes rendeletekkel ellenkező szabályt egyáltalában nem alkothatna. Csupán azt jelenti, hogy a m. kir. posta a fennálló törvényekkel és törvényes rendelkezésekkel lehetőleg egyező módon igyekszik üzletmenetére vonatkozó szabályait megalkotni s ezáltal a jogszabályalkotásnak jogfilozófiailag indokolt egységes irányt szabni.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

1. Utánvételi díj törlése, az utánvétel be nem szedése esetében.

A címzettek által el nem fogadott utánvételes csomagnak a feladáskor lerótt vagy felszámított utánvételi díját lehet-e a visszaküldésnél szükségszerűen kirovandó visszpórtóból hivatalból levonásba helyezni?

Igen.

Az A. 1. Szab. 10. §. 10. pontja szerint minden esetben, mikor a feladónak belföldön feladott postaküldeménye utánvételére vonatkozó kikötését a posta bármilyen okból nem teljesítette, vagy a feladó a küldeményt terhelő utánvételt kézbesítés előtt törölte vagy leszállította, a feladásnál megfizetett, illetőleg felszámított utánvételi díj, az utánvétel összegének

leszállítása esetében pedig a díjkülönbözet visszatérítésének van helye.

Ha a feladó vagy címzett felszólására és a díjak beszedése után indul eljárás az utánvételi díjak visszatérítésére, illetőleg, ha az A. 1. Szab. 10. §. 1. pontja által megadott esetben hivatalból kell intézkedni ilyen díjak térítése iránt, az A. 3. Szab. 139. §. 1. pontja első bekezdésének megfelelően az utánvételi díj is csak bélyegmentes elismervényre fizethető vissza az érdekeltnek.

A tételes szabályok azonban módot adnak arra is, hogy a feladásnál lerótt vagy felszámított, de valamely okból fel nem használt utánvételi díjakat a hivatalok a csomagot terhelő esetleges portóból előre leszámítsák.

Nevezetesen az A. 3. Szab. 86. §. 17. pontja kötelességévé teszi a kézbesítő hivataloknak, hogy a küldeményekre kirótt portót, annak helyességét illetően, még kézbesítésre kiosztásuk előtt felülvizsgálják és helvessítsék, tehát a helves összegre felemeljük vagy leszállítsák. Nem jár el tehát helytelenül az a hivatal, amely a bármely okból nem teljesített utánvételes szolgálatért a feladásnál kirótt utánvételi díjat, ha arra mód és alkalom kínálkozik, a térticsomagot terhelő portóból, a portóösszeg megfelelő leszállítása útján levonja, illetőleg a térticsomag visszakézbesítésénél az eredeti feladótól már csak az utánvételi díj levonásával kisebbített portót szedi be. Sőt azt is mondhatjuk, hogy gyakorlati szempontból helyesebben azok a rendeltetési hivatalok járnak el, amelyek a valamely okból kézbesíthetatlenné vált utánvételes csomagot, — a körülményes díjtérítési eljárás megelőzése érdekében — már a feladási helyre való visszaküldésnél csak az utánvételi díjjal kisebbített összeggel terhelik meg, mint térti portóval. (Beküldött kérdés.)

Nyomatványok.

2. *A feladó címjegyével ellátott fémlapra rögzített betétlapos naptár nyomtatványként szállítható-e?*

Nem.

Az A. 1. Szab. 31. §. 2. a) pontja szerint az olyan sokszorosítások, amelyeket nem papíryanagra, hanem másra, pl. fémre (bádogra) stb. készítettek, nyomtatványként nem szállíthatók. Az Üzletiszabályzat e rendelkezése szerint a szóbanforgó küldemény nyomtatványként azért nem szállítható, mert a feladó címjegyét nem papirosra, hanem fémre nyomtatta. A küldemény díjazás szempontjából tehát

egybecsomagolt küldemény (nyomatvány + áruminta).

Megjegyezzük, hogy ha a fémlapon nem is volna sokszorosítás, azt akkor sem fogadhatnánk el nyomtatványnak, mert a fémből készült naptár-alap, mint kisebb tárgy, csakis árumintaként szállítható. (Beküldött kérdés.)

3. *Megrendelőlapok, amelyekbe a megrendelt áru mennyiségét és minőségét az előnyomott szöveg között hagyott üres rovatokba kézírással írták be, nyomtatványként szállíthatók-e?*

Nem.

Az A. 1. Szab. 32. §. 1. és 2. pontja tételesen felsorolja azokat a megengedett bejegyzéseket, amelyek a nyomtatványokba kézzel utólag beírhatók. Ezek között nem szerepel a megrendelt áruk mennyiségének, illetőleg minőségének kézírásos bejegyzése. Éppen ezért az olyan előnyomott szövegű megrendelőlapot, amelybe a megrendelt áru (pl. kávé) mennyiségét (pl. 1 kg., 1 doboz), vagy minőségét (pl. I. oszt., legfinomabb stb.) kézírással írták be, levélnek, vagy ha a levelezőlap feltételeinek megfelel, levelezőlapnak kell tekinteni, illetőleg díjazni.

Tájékoztatás céljából hangsúlyozzuk, hogy az áruk megrendelésére szolgáló megrendelőlapokat nem szabad összetéveszteni a könyvkiadói munkákra, könyvekre, hírlapokra, metszetekre, zeneművekre vonatkozó megrendelőlapokkal, amelyekbe az A. 1. Szab. 32. §. 2. c) pontjában felsorolt bejegyzéseket be lehet írni.

Nem helytálló tehát az a magyarázat, amely az említett művekre vonatkozó megrendelőlapokon túlmenően az *áru-rendelésre* vonatkozó megrendelőlapokba is a megrendeléssel kapcsolatos bejegyzések megengedhetőségét vitatja. Az ilyen magyarázat ellenkezik az A. 1. Szab. 32. §. 2. pont utolsó bekezdésében foglaltakkal, amely szerint a felsorolt kedvezményeket mindig szószerint kell értelmezni, azokat tehát hasonlóság alapján más esetekre kiterjesztőleg magyarázni és alkalmazni nem lehet. (Beküldött kérdés.)

4. *Az áruk szállításra vonatkozó előnyomott szövegű értesítésekbe a szállítás tényleges fogadásával kapcsolatban utólagos bejegyzések alkalmazhatók-e?*

Nem.

Az A. 1. Szab. 32. §. 2. k) pontja szerint az áruk elszállítására vonatkozó értesítésekbe kézírással (gépírással) csak az *áru elküldésének napját* lehet beírni.

Eszerint tehát meg nem engedett bejegyzés az, ha a cég az üzletfelének küldött értesítés előnyomott: pl. „Nagybecsű megrendelését vettem. A facsemetéket..... szállítom“ szövegének üresen hagyott rovatába „rövidesen“, „2 hét múlva“, „e hét folyamán“ stb. bejegyzést ír.

Minthogy az ilyen bejegyzéseket az áru elküldésének napjára vonatkozóan nem

tekinthetjük, a küldeményt levélként vagy — ha a levelezőlapokra előírt feltételeknek megfelel — levelezőlapként kell kezelni, illetőleg díjazni.

Az, aki a fentebbi bejegyzések megengedhetőségét vitatja, a 32. §. 2. k) pontját kiterjesztőleg magyarázza, ezt pedig az A. 1. Szab. 32. §. 2. pont utolsó bekezdése kifejezetten tiltja. (Beküldött kérdés.)

JOGESETEK ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence.

Távbeszélő huzalvezetéssel kapcsolatban okozott kár.

L... E... z...-i lakos házában lakó dr. H... K... részére távbeszélő állomás szereltetett fel. A felszerelés alkalmával a huzalvezetésnek útjában álló platánfáról hat főágot a szerelést végző munkások levágtak. A háztulajdonos a fa durva csonkításában, valamint a háza és előkertje értékcsökkenésében megnyilvánult 2000 pengőre becsült kárának megtérítése iránt a m. kir. kincstár ellen a z...-i törvényszéknél pert indított. A törvényszék a megtartott tárgyalás eredménye alapján a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék kötelezi az alperest, hogy felperesnek 400 (négy száz) pengő tőkét, ez után 1929. augusztus 5-től járó 5 százalékos kamatot és 200 (kettő száz) pengő perköltséget 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizessen.

Indokolás.

A peres felek egyezően adták elő, hogy a felperes z...-i házában bérlője: H... K... 1929. április hóban lakásába bevezetette a telefont. A bevezetést M... J... m. kir. posta vonalfelügyelő akként eszközölte, hogy a drót a telefonpóznáról rázsutos irányban megy a házhoz. A drót érintkezésbe került volna így a lakás utcai előterében álló platánfával, amelynek 6 ágát M... J... a felperes értesítése nélkül levágta.

A helyszíni szemle adatai szerint a háztól 9 méternyi távolságban álló platánfának a ház felé néző oldaláról 4, az utcáról szembetűnő északnyugati és nyugati oldaláról 1—1 ág hiányzik. A levágott ágak 5—8 cm. vastagok voltak, a legalsó a földtől 2¹/₂, a legmagasabb 4¹/₂ méter magasságból nyulott ki. Az egész fa 11 méter magas.

Megállapította még a kir. törvényszék

az alperesnek a 3. sorsz. előkészítő iratban foglalt beismeréséből, hogy M... J...-t felettes hatósága fegyelmi eljárás mellőzésével 1 pengő bírsággal sújtotta, mert az ágak levágását az építési osztály vezetőjének előzetesen nem jelentette be.

A felperes 2000 pengő tőke, kamata és a perköltségek iránt azon az alapon indított keresetet az államkincstár ellen, hogy a fa megcsonkítása legalább ennyi kárt jelent számára, mert nemcsak a fa vált dísztelenné, de a ház és előkert is értékcsökkenést szenvedett.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperesnek a perköltségekben való elmarasztalását kérte, mert az ágak levágásával a felperes semmiféle kárt nem szenvedett.

A kir. törvényszék a helyszíni szemle alapján megállapította, hogy a drótnak az utcai oszlopról a házhoz vezetése a fa ágainak megkímélésével is történhetett volna.

Bizonyítottak vette továbbá Sz... D... szakértő véleményével, hogy a fa értéke az ágak levágása folytán nem csökkent, életképessége nem romlott, de 10 éven belül a levágott ágakhoz hasonló 4—6 méter hosszú ágak a levágottak helyébe nem nőhetnek.

K... B... szakértői véleménye volt végül az alapja annak a megállapításnak, hogy az ágak levágása a ház képét szépségeti szempontból rontotta, aminek ellenértéke 400 pengőt tesz ki.

A kir. törvényszék a szakértő véleményének alsó határát tette magáévá, mert az első megismerés után a szakértő maga is az alacsonyabb értékelés felé hajlott s mert a kár enyhülése a jövőben (hasonló ágaknak kinövése folytán) valószínű.

Minthogy az alperes megbízásából eljáró vonalfelügyelőnek az eljárása, hogy a platánfa ágait engedély nélkül levágta, mindenesetre jogellenes volt;

minthogy e jogellenes eljárásából a felperesnek 400 pengő kára származott, háza ugyanis a fa megcsonkítása miatt 400 pengővel kevesebb vételáron volna értékesíthető;

minthogy az alperes megbízottja tetteiért felelősségét nem vonta kétségbe:

a kereset 400 pengő tőke erejéig jogos alappal bír.

A kir. törvényszék ezért az alperest e 400 pengő tőkében, a kereset beadásától járó kamatában s a Pp. 426. §-a alapján a megítélt összeggel arányos részperköltségben marasztalta, mert bár a megítélt követelés összege bírói megállapítástól függött, a felperes túlzott igényekkel lépett fel.

A kir. törvényszék ítélete ellen felperes az alperes által viselendő perköltségek felemelése végett, alperes pedig a kereset elutasítása végett fellebbezéssel élt.

A győri kir. ítélőtábla ez ügyben a következő ítéletet hozta: a kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletének a per fő tárgyára vonatkozó részét helyben hagyja, a perköltségekre vonatkozó részét pedig részben és akként változtatja meg, hogy a megállapított perköltség összegét 300, azaz háromszáz pengőre felemeli.

Egyúttal alperest végrehajtás terhével kötelezi, hogy a felperesnek 50, azaz ötven pengő fellebbezési eljárási költséget 15 nap alatt megfizessen.

Az ítélet a teljesítési határidő lejártával felülvizsgálati kérelemre tekintet nélkül végrehajtható.

Indokolás.

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletében foglalt s a bizonyító adatoknak megfelelően megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta.

Magáévá teszi a kir. ítélőtábla az elsőbíróságnak a tényállásból levont azt a jogi következtetést, hogy felperesnek a háza előkertjében álló platánfa 6 ágának levágásából származott kára abban nyilvánul meg, hogy a háza értéke a fa megcsonkítása miatt 400 pengővel csökkent.

Minthogy pedig az alperes megbízottja cselekményeiért jogszabály szerint felelősséggel tartozik:

helyes az elsőbíróságnak az a jogi döntése, mely szerint alperest kártérítésre kötelezte.

Ezért a kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét a per fő tárgyára vonatkozó részében helyben hagyta.

Ellenben a perköltség tekintetében az elsőbíróság ítéletét részben megváltoztatta és a perköltség összegét a rendelkező rész

értelmében felemelte, mert az elsőbíróság által megszabott perköltséget a per tárgyának a marasztalás összegében jelentkező értékéhez a kifejtett képviselési tevékenységhez és a felmerült kiadásokhoz viszonyítva kevésnek találta.

Nem alapos alperesnek a kereset időelőttiségére nézve felhozott az az érvelése, hogy a levágott ágak bizonyos idő múlva kinőnek és a csonkítás kevésbé vagy egyáltalában nem lesz észrevehető, minek folytán a kár is csökkenni fog, vagy esetleg nem is lesz,

mert Sz... D... szakértő véleménye szerint 10 éven belül a levágott ágakhoz hasonló 4—6 méter hosszú ágak a levágottak helyébe nem nőhetnek és mert a kir. ítélőtábla szerint bizonytalan az, hogy a levágott ágak helyén egyáltalában fognak-e új ágak sarjadzani.

Az alperes fellebbezése teljesen sikertelen, míg a felperes fellebbezése részben eredményre vezetett:

ezért alperes a fellebbezési eljárási költséget viseli (Pp. 426. és 508.§-ok).

A végrehajthatóság kimondása a Pp. 509. §-án alapszik.

A kir. ítélőtábla ítélete ellen alperes felülvizsgálati kérelemmel élt, mert az esztétikai kártérítést az erkölcsi kártérítés analógiájára nem lehet megkonstruálni.

A m. kir. Kúria a következő végítéletet hozta:

A m. kir. Kúria az alperes felülvizsgálati kérelme folytán a fellebbezési bíróság ítéletét megváltoztatja, a keresetet egészen elutasítja és a felperest végrehajtás terhével kötelezi, hogy a felmerült per-, fellebbezési és felülvizsgálati költségek fejében az alperesnek 300 (háromszáz) pengőt 15 nap alatt megfizessen.

Indokolás:

A fellebbezési bíróság által helyben hagyott elsőbírósági ítélet megállapította, hogy az alperes közege telefonhuzal vezetés alkalmával a felperes platánfájáról hat ágat az építési osztály vezetőjének előzetes bejelentés és engedélye nélkül levágott.

Megállapította továbbá a bíróság, hogy az ágak levágása által a fa értéke nem csökkent s így a fa állagában károsodás be sem következett.

Ezek a megállapítások támadás hiányában e helyütt is irányadók.

Alperest azonban a fellebbezési bíróság azon az alapon kötelezte kártérítésre, hogy a meghallgatott mérnökszakértő véleménye szerint a faágak levágása a fa mögött álló lakóház képét szépségteleníti.

szempontból rontotta, ami által a háznak — amelyre a telefonhuzal felerősített — értéke mintegy 400 pengővel csökkent.

Ez a marasztalás azonban az anyagi joggal össze nem egyeztethető s az alperesnek az ellen irányuló panasza alapos.

A távirtda, a távbeszélő és egyéb vilamos berendezésekről szóló 1888:XXXI. tc. 8. §-a értelmében a ház- és földtulajdonosok és birtokosok a közhasználatú távbeszélők huzalainak az épületekre való felerősítése vagy bekapcsolása által okozott káraiknak megtérítését követelhetik. Ebben az esetben igényelhető kártalanítást a 9. §. 2. bekezdése értelmében a bíróság állapítja meg s a huzalvezetés berendezése alkalmával okozott károk esetében a kártalanítás megállapítására a kisajátításról szóló 1881:XLI. tc. II. és IV. fejezeteinek szabályai megfelelően alkalmazandók.

Már pedig a kisajátítási törvény 25. §-a (valamint az előbb idézett törvény végrehajtása tárgyában kibocsátott 23.445/1890. sz. keresk. miniszteri rendeletnek kisajátítási törvénnyel egyező 105. §-a) kimondja, hogy a kártalanítási összeg meghatározásánál szem előtt tartandó többek között az is, hogy a tulajdonosok vagy birtokosok a huzalvezetés berendezésénél megsérült tárgy iránti különös előszeretete nem vehető számításba.

E tételes szabályoknak előrebocsátása után a m. kir. Kúria úgy találja, hogy a felperes kereseti követelésének nincs alapja s hogy a perben meghallgatott szakértő által a felperesi épület értékében megállapított esztétikai károsodás nem ítéltető meg.

Maga az épület ugyanis nem sérült meg, de a fában sem esett kár. Vagyon kár tehát nincsen.

A fának a telken álló épületre gyakorolt szépészeti (esztétikai) hatását pedig tárgyilagosan pénzben megbecsülni nem lehet. Ha ilyesmi mégis megtörténik, úgy ez nem egyéb, mint a becslő egyéni ízléséhez igazodó méltatás, amelynek semmi tárgyi mértéke vagy korlátja nincsen. Az tehát a kisajátítás szabályai szerint felelős alperessel szemben ugyanolyan elbírálás alá esik, mint „a tárgy iránti különös előszeretet” pénzben kifejezett egyenértéke. Ennek a megítélését azonban már fent idézett tételes jogszabályok kizárják.

Tévedett ezek szerint a fellebbezési bíróság, amidőn az alperest marasztalta.

Ezért az alperes felülvizsgálati kérelme következtében a marasztaló ítéletet megváltoztatni és a felperes alaptalan keresetét egészen el kellett utasítani.

A vesztes fél viseli a perrel okozott összes költségeket. (Pp. 543., 508. és 425. §.) Közli: Dr. Tajthy József.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Amerikai Egyesült Államok.

Az Amerikai Egyesült Államok főpostamestere, James A. Farley a postaaltisztek országos egyesületének nagygyűlésén beszédet mondott, melyet közérdekű voltánál fogva annakidején az amerikai rádióállomások is közvetítettek. Ez a beszéd jellemzi az amerikai viszonyokat és nálunk is érdeklődésre tarthat számot.

Többek között elmondotta Farley, hogy az alatt az év alatt, mióta az elnök bizalma az Egyesült Államok postájának élére állította, napról-napra nagyobb csodálattal és elismeréssel telik meg ama nők és férfiak iránt, akik egész életüket hivatászerűen a posta szolgálatára áldozzák.

E fontos munka nézete szerint csak akkor jár teljes eredménnyel, ha a kormányzat és a végrehajtó közegek legkisebbje között is teljes a megértés. Ezért

— mint kormányralépése alkalmából, úgy most újra kijelenti, hogy nemcsak a posta vezető tisztviselőit, de a személyzet bármely tagját is szívesen látja magánál Washingtonban.

Sokat tart a személyzet szakegyesületeinek munkájáról. Kétségtelen, hogy a személyzet helyzete egyesületüknek fáradozásai révén feltétlenül jobb, mint lenne anélkül. A jövőben is igyekszik a személyzetet érdeklő ügyeket képviselőikkel egyetértésben, az összesség javára intézni. (Schw. Pztg. 1933. 47.) (k. j.)

Az Amerikai Egyesült Államok a postabélyeget a politikai propaganda szolgálatába állították. Ugyanis a „nemzeti újjáépítés” mozgalmaiban használt egyik plakátot kisebbített alakban a 3 centes postabélyegre alkalmazzák. Az első kiadás 400.000.000 darabból állt. A bélyeg rajza a földműves, a kereskedő, az iparos és a női alkalmazott jól sikerült alakjait ábrá-

zolja, amint összefogva haladnak előre. (The Post.) (Dr. L. B.)

Anglia.

Az angol postaigazgatás ezidőszerint 7514 drb. tehergépkocsit, közötté 1119 drb. oldalkocsis motorkerékpárt tart saját üzemében postai szolgálatban. Kereken 8000 gépkocsivezető látja el e kocsiparkban a szolgálatot; ennek a személyzetnek kb. 80 százalékát maga a posta képezte ki erre a szolgálatra, az arra alkalmas és önként jelentkező altiszti személyzetből. A gépkocsikat a szolgálat minden ágában alkalmazták, különösen pedig a pályaudvari szolgálatban, a városok járatainál, a csomagkézbesítő szolgálatnál, közúti járatoknál a posta közvetítésére, a levélhordók kiszállítására kézbesítőkerületeik kezdőpontjához, levélgyűjtőszolgálatnál, a pénzbedobós nyilvános távbeszélő állomások pénzkészletének begyűjtésére, az express és távirat kézbesítésre éjjel is. (U. P. 1933. 11.) (k. j.)

Az angol postaminiszter olyan tisztviselői állást szervezett, amelynek viselője a posta és a közönség között az „összekötőtiszt” szerepét tölti be. Ennek a tisztviselőnek az a feladata, hogy mindama kérdéseket, amelyek a nagyközönség kívánságaival és szükségleteivel összefüggésben vannak, tanulmány tárgyává tegye és esetleg javaslatokat tegyen. Feladata azokat a munkálatokat vezetni és irányítani, amelyek egyrészt a levélposta, a távbeszélő és táviró, általában a posta szolgálata, másrészt a nagyközönség között az együttműködést tökéletesebbé teszik. Kötelessége továbbá a posta működését a modern kereskedelmi vállalatok üzletvitelének szellemében átszervezni. Amint köztudomásúvá lett az új állás szervezése, a hírlapok hasábjain az új tisztség viselőjéhez intézett tanácsadó cikkek jelentek meg, amelyek legsürgősebb feladatokra hívták fel az új tisztviselő figyelmét. (The Post.) (Dr. L. B.)

Németország.

A német posta a munkanélküliség elleni küzdelem céljából 1933. év beruházási programja keretében 76.6 millió RM. értékű közmunkára adott megbízást. Ennek az összegnek oroszánrésze (54.9 millió) a távbeszélőhálózat bővítésére, fejlesztésére esik. Új postaházak építésére, meglévőket tatarozására, bővítésére 15.5 millió; mozgópostakocsik építésére 1.6, személyszállító autóbuszok építésére 3.9 millió RM-ot szánt. Iroda és egyéb gépszerű berendezések, bélyegárusító automaták, számológépek, stb. beszerzésére mindössze 0.7

millió RM. esik. E munkák révén kb. 11 ezer munkás részére biztosít a német posta hosszabb időre kereseti lehetőséget. A beruházási tervhez szükséges pénzfedezetről a német posta váltóhitel formájában gondoskodik, melyet 5 éven át fizet vissza. (VN. 1933. 45.) (k. j.)

A postaminiszter az összes postai szervekre nézve kötelezően elrendelte, hogy a hatóságokkal és magánfelekkel való írásbeli érintkezésnél kiadmányaikat jövőben az eddigi semmitmondó udvariassági kifejezések helyett „Mit deutschem Gruss und Heil Hitler” (Német köszöntéssel és éljen Hitler”) zárómondattal fejezzék be. (Amstblatt 1933. 110.) (k. j.)

A német posta igazgatótanácsa november havi ülésén báró Eltz postaminiszter örömmel jelentette, hogy a forgalmi viszonyok alapján ma már bízik a közgazdasági élet lassú, de állandó javulásában. A német posta levélforgalma 1933. év első negyedében még 9, a másodikban 7, de a harmadikban már csak 6 százalékkal volt kisebb, mint az előző év hasonló szakában. A csomagforgalom az előző évihez képest egész éven át emelkedően volt. Az utolsó negyedév csomagforgalma már 8 százalékkal haladta meg az előző évit, amit elsősorban a városok közötti „Postgut” elnevezésű csomagok bevezetésének tud be a miniszter. A táviró forgalom a második félévben 6 százalékos visszaesést mutat. A távbeszélő forgalma az 1933. évben igen változó, de átlag kb. az előző évi forgalom határain mozgott.

Noha a forgalom általában emelkedő irányzatot mutat, a miniszter 1933. évben kereken 100 millió RM. bevételkiesésre számít. Az első félévi bevételkiesés az 57 milliót meghaladja. (D. V. Z. 1933. 49.) (k. j.)

Az igazgató-tanács javaslatára a német posta a nyomtatványokhoz 1933. december 1-től kisebb árumintadarabok csatolását is megengedte, ha azokat könnyűszerrel csatolni lehet a nyomtatványhoz és mintegy a nyomtatott szöveg magyarázatául szolgál. Arra nézve, hogy mit lehet kisebb árumintadaraboknak tekinteni, a felvő hivatalok állásfoglalása a döntő. Ilyenek pld. kisebb szövet- vagy bőrminták, egyes rugódarabok, kisebb ceruzák, melyek zsebnaptárak mellékleteként küldetnek szét és hasonlóak. Ezeket a mintadarabokat a nyomtatványra úgy kell ráragasztani, felerősíteni, hogy szállítás közben onnét le ne essenek.

A kicsomagok belföldi forgalmába a „Sonstiges Päckchen”-t, mint külön küldeményfajt megszüntetik. Ezentúl a német belföldi forgalomban kétféle kicsomag lesz:

a „kiscsomag“ 2 kg. súlyhatárig és a „levélkiscsomag“ 1 kg-os súlyig. Ez utóbbiakat a jövőben ajánlva vagy utánvétellel megterhelve, esetleg expresszként is fel lehet adni.

A német posta eddig szintén nem fogadta el a politikai tartalmú nyomtatványokat címezetlen nyomtatványként. Most azzal az indokolással, hogy a nemzeti szocialista állam tulajdonképpen megszüntette a pártkülönbségeket, a politikai tartalmú röpiratoknak címezetlen nyomtatványként való kezelését is megengedte. A távolsági leveleknél a második súlyfokozat 25 pfenniges díját 24 pfennigre mérsékeltek és így helyreállították a közönség által már a békében megszokott azt a díjazási alapelvet, hogy a 20 grammnál súlyosabb ú. n. duplalevél, az egyszerű súlyú levél díjának (12 pfennig) kétszeresébe kerül. A nyomtatványoknál a gazdasági körök kívánságára egy 20 grammos közbeeső súlyfokozatot is rendszeresített a német posta 3 pfenniges díjfokozattal és ezzel a címnélküli nyomtatványküldeményeknél is jelentékeny díkedvezményt engedélyezett a német posta. (D. V. Z. 1933. 49.) (k. j.)

Svájc.

A svájci postaigazgatás nem tűri a zsidóellenes propagandát. Ezért azokat a levélpostai küldeményeket, melyeket feladók „Meidet jeden Verkehr mit Juden — Evitez tout commerce avec les juifs“, (Zsidóval tagadj meg minden érintkezést) vagy ehhez hasonló, a zsidókat gyalázó kifejezéseket feltüntető feljegyzésekkel, illetőleg jelzőcédulákkal szereltek fel, a feladóiknak visszakézbesíteti, esetleg tértíként kezelheti. (Bulletin 1933. 29.) (k. j.)

A svájci postaigazgatás — egyelőre próbaképpen — új csomagkézbesítési szolgáltatást vezetett be. Ennek a szolgáltatásnak az a lényege, hogy a posta az egyes cégektől átvett csomagokat a 6 mérföld körzeten belül lakó üzletfeleknek kézbesíti. Ny csomagok után a rendes csomagdíj 50 százaléka kell fizetni. A kedvezményt azonban csak a 10 font súlyt meg nem haladó csomagok élvezik. A sürgős és utánvételes csomagok is résztvesznek ebben a forgalomban. Külön megállapodás esetén a posta a csomagokat a cégtől — külön mérsékelt díjért — elhozatja. A mérsékelt díjakat a posta csak azoknak a cégeknek engedélyezi, amelyek naponta legalább 5 ilyen csomagot továbbíthatnak és egyben kötelezettséget vállalnak arra nézve, hogy mindenfajta küldeményeik továbbítását, tekintet nélkül a rendeltetési hely távolságára, a postára bizzák. (The Post.) (Dr. L. B.)

TÁVÍRÓ.

Törökország.

A török igazgatás távíróüzemének tényszerűsége. A török kormánykörök felfogásának változására jellemző eseményről számol be a „Journal Télégraphique“ f. é. novemberi száma s közli, hogy az Istanbul—Odessa közti távíró kábelt, melyet eddig az angol Imperial and International Communications Limited (Eastern) társaság tartott üzemben, a f. é. november hó 2-től kezdve a török távíróigazgatás veszi át. (J. T. 1933. 11.) (Dr. H. F.)

TAVBESZÉLŐ.

Angolország.

Az angol posta üzletszerző propaganda-autóit mutatja be olvasóinak a The Telegraph and Telephone Journal decemberi száma, mely képek másolatait azok érdekességére való tekintettel, lapunk is ismerteti olvasóival. A képeken látható két propaganda autó közül az egyik a légi-nostára hívja fel a közönség figyelmét a földgömb felett lebegő sassal, a másik autó pedig a távbeszélőnek a magánháztartásokban való jelentőségére tereli a figyelmet. Az autó szoborcsoportozata azt a jelenetet mutatja, amikor a háziasszony telefonon rendeli meg a húst a mészárosnál s ez utóbbi vágja is már bárdjával a megrendelt árut.

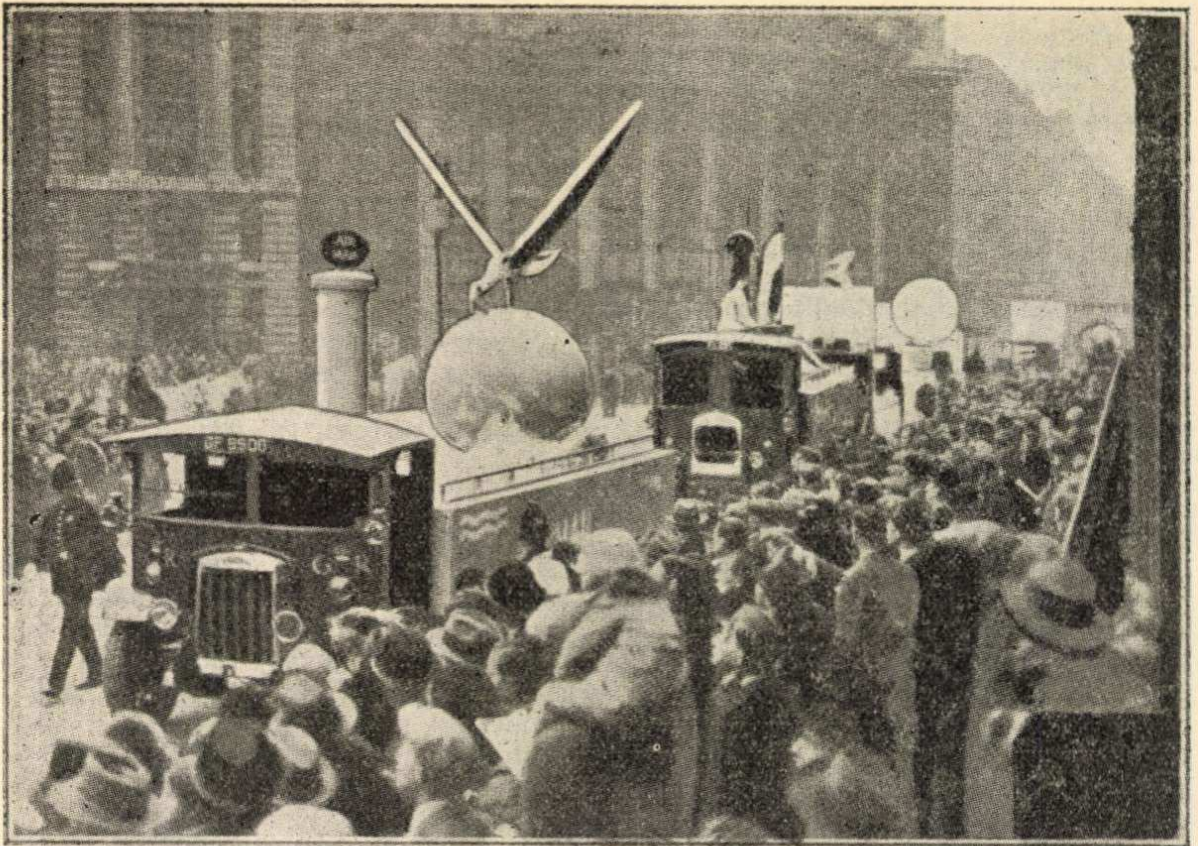
Az ötletes jeleneteket ábrázoló propagandaautók London utcáin nagy feltűnést keltettek s bizonyára érdeklődésre tartanak számot a világ minden részében az angol szaklap által bemutatott képek is. (T. T. J. 1933. 225.) (Dr. H. F.)

London és Varsó közt közvetlen távbeszélő áramkört helyeztek üzembe. Az új áramkör üzembehelyezése a lengyel-angol forgalomnak eddig Berlinben történt közvetítését feleslegessé tette. (T. T. J. 1933. 225.) (Dr. H. F.)

Csehszlovákiában is leszállították a távbeszélőállomások belépési díját. A leszállítás következtében az eddigi 2000 csehkoronát kitevő belépési díj 500 csehkoronára (83 pengő) mérséklődik. A leszállítástól a cseh postaigazgatás nagyobb számú jelentkezésre számít. (T. T. J. 1933. 225.) (Dr. H. F.)

Rádiótávbeszélő kísérletek Németország és Japán közt. A f. é. július eleje óta Berlin és Tokió közt rádiótávbeszélő kísérletek folynak, melyek a Japánnal való rendes távbeszélő forgalom megnyitására mintegy előkészítéséül szolgálnak. A rendes forgalom megnyitására majd akkor

Az angol posta üzletszerző propaganda autói.

kerülhet sor, ha az újonnan alakult japán rádiótávbeszélő társaságnak az International Radiotelephone Company (Kokusai Denwa K. K.) az adó- és vevőállomásai, melyek Tokió közelében épülnek, elkészültek. Ezek elkészülte és üzembehelyezése 1934. márciusára van tervbevéve. Az európai rádiótávbeszélő forgalom céljaira 20 kilowattos antennateljesítményű adóállomást építenek a japánok.

A kísérletek céljaira Japánban egyelőre a már meglévő adó- és vevőberendezéseket használják fel, Németországban pedig a német posta naueni adóállomását és beelítzi vevőállomását. Eleinte a kísérleti beszélgetések érthetősége nem volt megfelelő, augusztus elején azonban megjavult a helyzet, úgyhogy azóta a kísérleti beszélgetések érthetősége már elfogadhatónak mondható, sőt időnként igen jó érthetőséggel sikerül a felkelő nap országa és az óvilág közti beszélgetés. A kísérletek során a beszélgetési titkot is megóvó különleges kapcsolási eljárást is alkalmazták. A kísérleteket a japán állomások elkészültéig folytatni fogják. (E. F. 1933. 33.)
(Dr. H. F.)

Németország.

A helyközi távbeszélőforgalom megnevelése. A német postaigazgatás a helyközi távbeszélő forgalom meggyorsításának a legnagyobb figyelmet szenteli, abban a tudatban, hogy a várakozási idő nélküli helyközi kapcsolat a forgalom megduzzadásához vezet.

Az egyes ipari körzetekben s egyes nagy városok körül berendezett ú. n. gyors-távbeszélő forgalmat (Schnellverkehr), melynél a kért összeköttetést azonnal létesítik, mindazonáltal műszaki és gazdasági okokból a már eddig meglévő keretben kell megtartani. A bajorországi igazgatási körzetben már hosszabb idő óta kísérletek folynak olyan helyközi kapcsolási eljárással, melynél az összeköttetést maga az előfizető létesíti tárcsázás útján (Selbstfernwahl). Am gazdasági okokból ezt az üzemszert is aránylag kis kiterjedésű körzetre kell szorítani.

Az azonnali kapcsolásokkal szerzett kedvező tapasztalatok a német postát már évek óta oly kísérletekre ösztönzik, melyek a helyközi távbeszélő forgalom lebonyolítását tetszés szerinti távolságokon az eddigi lebonyolítási módtól eltérően, de a rendelkezésre álló eddigi hálózati és hivatali berendezésekkel gyorsabban teszik lehetővé.

Az eddigi helyközi üzemből a bejelentést felvevő kezelő, miután a bejelentett beszélgetés adatait előjegyezte, felhívja a hívót, hogy hallgatóját akassza

fel s csak az összeköttetés megtörténte után szólítja fel őt ismét a munkahelyi kezelője a beszélgetés folytatására, ami több-kevesebb idő eltelte után történik meg. Az új eljárás azt célozza, hogy a beszélgetés kapcsolását maga a beszélgetés adatait előjegyző kezelő végezhesse. A kísérletek kedvező eredménye impulzust adott az új üzemszert tervszerű rendszeresítésére. Ezidő szerint kb. a fele a helyközi központoknak megfelel azoknak a feltételeknek, amelyek az új üzemszert szükségesek. A többi helyközi központ szükségessé váló átalakítása oly ütemben fog megtörténni, amelyet a rendelkezésre álló anyagi erő megenged.

Az új üzemszert további fejlesztésének második legfőbb feltétele a megfelelő számú helyközi áramkörök megépítése. Am az áramkörök szaporítása ugyancsak pénzügyi okokból, a jelenlegi kedvezőtlen gazdasági viszonyok közepette, csak lépésről lépésre történhetik. Ezért magától értetődőnek kell tartani, hogy a német posta az új gyorsított helyközi üzemet csak az ú. n. gyengébb forgalmú órákban vezeti be s az erősebb forgalmú órákra csak abban az ütemben terjeszti ki, amint azt a hálózati viszonyok (áramkörök száma) megengedi. Ehhez hasonló üzemszert már más országokban is meghonosítottak, így az Egyesült Államokban, Angliában és Franciaországban.

A német-angol forgalomban a gyorsított helyközi forgalmat rövid idővel ezelőtt egyelőre kísérletképpen a London és Hamburg közti forgalomban a 18—10 órák közti időre korlátozottan (köznapiokon, szombaton 15—10 óra közt) rendszeresítették. Előreláthatólag más forgalmi gócpontokra is ki fogják terjeszteni, mihelyt az érdekelt helyközi központokban a szükséges berendezések rendelkezésre állanak és a London és Hamburg közti kísérletek is kedvező eredményt mutatnak. A német postaigazgatásnak az a célja, hogy a helyközi távbeszélő forgalom legnagyobb részét ezzel a gyorsított üzemszerttel tudja lebonyolítani. (D. V. 1933. 48.)
(Dr. H. F.)

VEGYES.

Levélbélyegtitkok. A levelek bérmentésére használt bélyegeket különösen háborús időben, nem egyszer állítják katonai és politikai célok szolgálatába. Éppen mindennapi és megszokott alakjuk, de különösen az a tény, hogy sokan foglalkoznak gyűjtésükkel, kiválóan alkalmasra teszi őket a felderítő, a propaganda és nemzetvédő célokra való felhasználásra.

Kevesek előtt ismeretes, hogy az utolsó

világháborúban a kémek eldorádójában, Svájcban a levélbélyeg a hadikémkedések egyik fontos eszköze volt. Miután Svájcban már a békében is igen sok, nemzetközileg ismert bélyegkereskedőház fejtett ki üzleti tevékenységet, alig kelthetett — különösen kezdetben — különösebb feltűnést, ha a legkülönösebb nemzetiségű egyének a háború alatt Svájc területén újabb és újabb ilyen üzleteket alapítottak. Ilyen fajta üzletek kis helyiség és raktár nélkül is élénk tevékenységet fejthettek ki és mert üzleti forgalmuk eleven postai és a legkülönbözőbb országokra kiterjedő üzleti levelezéssel járt, e cégek tulajdonosai, alkalmazottai különösebb gyanú felkeltése nélkül kísérletezhettek a sokszor nehéz áldozattal megszerzett hadititkok közvetítésével. Ezek a kereskedők külföldi üzleteiknek próbaívekre és füzetekre ragasztott bélyegeket küldtek kiválasztásra. A mintabélyegeknél színek, értékek, a származási ország kezdőbetűi szerint különböző célszerű csoportosításával stb. igen fontos híreket közölhettek. E titkos levelezés leleplezését még megnehezíthette titkos kulcsok, összebeszélte nyelv stb. alkalmazása is. A levélbélyeg útján folytatott kémkedésre azért előbb-utóbb mégis rájöttek az egyes államok. Ezt bizonyítja az a tény, hogy pl. az Amerikai Egyesült Államok területén a levélbélyegkereskedők különös hadi ellenőrzés alatt állottak. Németországban a háború alatt a külfölddel való bélyegkereskedés vagy bélyegcsere is szigorúan tilos volt. Angliában is többször leleplezték le a háború alatt levélbélyegekkel folytatott kémkedést.

Történelmi tény például az, hogy Karl Hans Lody, a német tengerészlet volt hadnagy, a háború kitörésekor angol földön a németeknek legügyesebb kémje is bélyeggyűjteményét használta fel híreinek továbbítására. Mint a Hamburg—amerikai hajóvállalat tisztviselője és szenvedélyes bélyeggyűjtő, állandó és élénk csereössze-köttetést tartott fenn a háború kezdetén is Koppenhága, Christiánia, Stockholm, Hollandia és Svájc neves gyűjtőivel. Arra azonban senki sem gondolt kezdetben, hogy az előre megállapított kulcsban minden bélyegnek meg volt a maga titkos jelentése. Katonai szakértők megállapították, hogy a fiatal német hadnagy jelentései jelentékenyen hozzájárultak, ha ugyan nem egyedül e jelentések okozták French angol marschall flandriai támadásának összeomlását. Mikor azután rájöttek Lody kémkedésére, még 1914 november elején Towerban agyonlőtték.

Londonban a háború alatt titokzatos német bélyegkészletek bukkantak fel, me-

lyekről az volt a feltevés, hogy bizonyos meghatározott célból Angliában készültek. 10 és 15 pfennig Germania-fejes bélyegekről van szó, melyeket az angol államnyomda különösen e célra vegyileg avatott papírra olyan sikerülten nyomtatott, hogy a hamisítást alig lehetett felismerni. Hozzáértők szerint a vegyileg előkészített papírranyagra láthatatlan betűkkel titkos jelentéseket írtak, amelyeket azután a címzettek tettek újból olvashatóvá. Ezeket a leveleket előbb a semleges külföldre küldték és innét, az ellenőrzés kijátszásával jutott el Németországba, az angol kém-szolgálat ottani megbízottjaihoz. E hamisítványok feltűnő fehér papíron készültek, a némettől eltérő vízjeggyel. Ezen kívül a bélyegek felírásánál szereplő egyes betűk vízszintes vonalazása teljesen, vagy nagyobb részben hiányzik. A londoni hamisítást igazolni látszik e bélyegek hátoldalának jellegzetesen fehérszínű és ferdeirányú mézgázása.

Ezenkívül vannak levélbélyegek, amelyeknek bélyegképe az eredeti kiadással szemben olyan kisebb eltéréseket mutatnak, amelyek kevés hozzáértő előtt ismeretesebbek és éppen ritkaságuk miatt keresettekké teszi ezeket a bélyegeket. Ilyen ritkaság számba megy a német levélbélyegek 1884-es, birodalmi sasos kiadása. E bélyegek készítésénél használt papírt a hamisítások elleni védekezés céljából vegyi úton előbb nárhuzamos vonalokból, később a koronából, sasból és postakürtből álló alnyomattal látták el. Ez a vegyi jel a bélyeglapoknak csak szalmiákgőzzel való kezelése után jelenik meg lilapiros színben. Hasonlóan vegyi alnyomattal látták el az északnémet postakerület 1869. évi kiadású levélbélyegeit, mely alanyomás megfelelő vegyi kezelés után szürke, esetleg kék színben jelenik meg. Az 1857/58. évi porosz bélyeg papírjelzése csak kénhidrogén kezelés esetén lesz láthatóvá. Ezzel szemben az 1863. évi kiadású olasz bélyeg papírjain bizonyos vegyi kezelés után, láncszerű vízjel tűnik elő, de a tulajdonképpeni bélyegkép — II. Viktor Emanuel mellképe — eltűnik.

Gyakoriak azok az esetek, amikor maguk a bélyegképek tervezői és rajzoló helyeznek el művükön titkos jeleket, avagy csak nagytóval olvasható betű vagy szám-csoportokat, hogy a valódi bélyeg az esetleges utánzatoktól kétségtelenül meg lehessen különböztetni. Pld. a nápolyi királyság 1858. évi kiadású bélyegképén a metsző valóságos betűrejtvény formájában saját nevét (G. Marsini) rejtette el a különböző értékű bélyegek legkülönbözőbb helyén alig olvasható apró betűkkel.

A bélyegnyomdák is némely esetben jogot formáltak ahhoz, hogy a náluk nyomott bélyegképeket — könnyebb felismerés okából — eredetileg csak előttük ismeretes titkos jelekkel lássák el. Ilyen pld. az Amerikai Egyesült Államok 1873. évi elnökfejes bélyegsorozata. Ezeket a bélyegeket előbb a National Bank Note

Company-nál, később a Continental Bank Note Comp.-nál nyomták. A nyomdák azután a bélyegkép szélén olyan árnyékolást, vonalkázást helyeztek el, hogy a két kiadást a jószemű hozzáértők ma is meg tudják különböztetni. (D. V. Z. 1933. 25.) (k. j.)

HIREK.

Nouvelles.

Dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelmiügyi miniszter úr önegyméltósága „A Kisgazda” című hetilap 1933. évi december hó 10-én megjelent 47—48-ik számában részletesen foglalkozik a tanyai lakosság postai ellátásának kérdésével. Önegyméltósága „A tanyai posta és telefon” című cikkében rámutat azokra a be rendezésekre, amelyekkel a helyzetet segíteni lehet, de egyben megállapítja azt is, hogy ebben a kérdésben a m. kir. posta csakis az érdekelt tanyás közületekkel — városokkal és községekkel — karöltve haladhat előre.

A m. kir. postai jóléti alapítvány kezelési bizottsága családfő, feleség és gyermekek (hozzátartozók) után rendes és rendkívüli temetési segélyek fejében folyó évi november hónapban az alábbi összegeket folyósította:

A) A táblázat I. csoportjába tartozó alkalmazottaknál egy esetben 800 P-t. Ezzel szemben a régi alapon csak 200 P lett volna esedékes.

B) A II. csoportba tartozó alkalmazottaknál 11 esetben 5596 P 40 fillért. Ezzel szemben a régi alapon csak 1532 P került volna kifizetésre.

C) A III. csoportba tartozó alkalmazottaknál 12 esetben 3425 P-t. Ezzel szemben a régi alapon csak 1249 P lett volna esedékes.

D) A IV. csoportba tartozó alkalmazottaknál 31 esetben 6585 P-t. Ezzel szemben a régi alapon csak 2610 P lett volna esedékes.

A november hó folyamán folyósított temetési segélyek összege tehát 55 esetben 16.406 P 40 fillért tett ki, míg a régi alapon csak 5591 P került volna kifizetésre.

Új osztrák postavezérigazgató. Az osztrák posta, távíró és távbeszélő vezérigazgatóság vezetését a nyugalombavonult dr. Habermann Péter helyett dr. Steyskal Gyula vette át, aki eddig az alsóausztriai postaigazgatóság vezetője volt. A változással kapcsolatban megemlítjük, hogy a

nyugalomba vonult dr. Habermann eddigi vezérigazgató mindössze csak néhány hónapig töltötte be magas méltóságát.

Postavezérigazgatóváltás Bulgáriában. A Journal Télégraphique december hó 16-iki számának közlése szerint Bulgáriában Katzaroff Ivánt nevezték ki posta, távíró és távbeszélő vezérigazgatónak az elhalt Ivanov István eddigi postavezérigazgató helyébe. Ivanov postavezérigazgató igen tragikus körülmények közt halt meg, mert egy elbocsátott postaalkalmazott gyilkolta meg.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

Az új magyar bélyegsorozat nagyjainak életrajzai. Az 1932. évi bélyegsorozat keletkezésének ismertetését dr. báró Szalay Gábor, a m. kir. posta vezérigazgatója írta. Az életrajzok szerzője: Sebestyén Erzsébet író. A könyvet a postaalkalmazottak 50 fillérért kapják.

A rendeléseket Sebestyén Erzsébet tannő címére kell beküldeni. Budapest, 114. 5. számú postafiók.

Falurendszerű félautomata távbeszélőközpontok. I. Rész. Jelfogók és áramköri elemek. Lépésenkint mozgó választógépek. Írta Salló Ferenc m. kir. posta ob. mérnök. Most jelent meg a Dunántúlon 12 községben felszerelt félautomatikus falurendszerű távbeszélőközpontok működési elveit és a fenntartás módozatait tárgyaló gyakorlati célokat szolgáló szakmunka.

A könyv méltatására alkalmilag még visszatérünk.

A „Deutscher Reichspost-Kalender 1934” (Német birodalmi postanaptár 1934) ez évben is megjelent s az 2 márka 80 pfennigért a Concordia Verlag-nál, Leipzig C. 1. Goethestrasse 6. alatt megrendelhető.

A már hatodízben megjelenő pompás szak- az állam és a közgazdaság érdekében ki- naptár ismerteti azt a bonyolult szolgál- tot, melyet a német posta, a német nép, fejt s amely a német birodalmat a világ- gazdaságba bekapcsolja. A naptár nép- szerű modorban és szemléltetően ismerteti azokat a forgalmi és közlekedési lehetősé- geket, melyeket a német posta a közön- ségnek nyújt. A legközvetlenebb módon mutatja meg olvasóinak azokat az esete- ket és módokat, amelyekben a posta kü- lönböző szolgálatait a maguk számára hasznosíthatják. Ezzel a modorával a nap- tár általános ismertető és felvilágosító munkát végez azoknak a szolgálati ágak- nak érdekében, amelyeket a közönség még kevésbé ismer. emellett gyakorlati útmutatásokat is ad arra, hogyan tud a közön- ség a posta szolgálatainak helyes igénybe- vétele mellett időt és pénzt megtakarítani.

A naptár színes és eleven címképe a hamburgi kikötőt mutatja a Bismarck szo- borral s a német posta egy hatalmas postautóbuszával az előtérben. A 128 ol- dalas naptár a szakszerű szövegen kívül számos képpel és rajzával is hatni igyek- szik olvasóira. (V. B. 1933. 12.)

Die wichtigsten Grundbegriffe aus dem Geld-, Kapital- und Kreditverkehr für den Post- und Fernmeldedienst. A pénz, tőke és hitelforgalom legfontosabb alapfogal- mai a posta és távközlés szempontjából címen dr. H. Hellmuth nürnbergi főposta- igazgató tollából Deckers Verlag, G. Schenk berlini kiadócégnél (Berlin W. 9.) értékes szakmunka jelent meg, amely a posta, távíró és távbeszélőhöz való viszony- ában a bank- és hitelélettel, valamint a pénz- és valutaforgalommal foglalkozik s igen érdekes beállításban tárgyalja ezeket a mai világban oly fontos üzletágakat. Az új mű ára 6 márka 20 pfennig. (V. B. 1933. 12.)

„**Die Verständlichkeit im Fernsprech- verkehr**“ (Az érthetőség a távbeszélő for- galomban) címen K. Kölsch német minisz- teri tanácsos könyvet írt, amelyben a né- met birodalmi posta gyakorlati téren mű- ködő alkalmazottait kioktatja mindazokról a berendezésekről és intézkedésekről, amelyek a távbeszélőhálózatban úgy épí-

tészet, mint üzemi szempontból a beszél- getések érthetőségének biztosítása szem- pontjából fontosak. A mű bevezetésből, a távbeszélgetések érthetőségét tárgyaló ál- talános részből, a csillapítást tárgyaló rész- ből, a torzitást, a távbeszélőhálózat és a csillapítást, az elektroncsövek szerepét, az erősítők működését, a vizsgálat és mérés munkálatait, a zsinórerősítő működését, a hálózatok megépítését, a kapcsolási szol- gálatot s végül a zárószót tárgyaló részek- ből áll. A 111 oldalas könyv 2 márkáért a Deckers Verlag G. Schenk, Berlin W. 9. alatti könyvkiadó cégnél rendelhető meg. (V. B. 1933. 12.)

Szerkesztői üzenetek.

Communications de la Rédaction.

Szilágyi Gyula postamester, Bátaszék. A Rovancs és mérlegösszesítés, a Munka- egység-kimutatás, Összesítő forgalmi ki- mutatás című nyomtatványok legújabb kiadásainak rovatsűrűsége az előbbi ki- adásokhoz viszonyítva nem változott, sőt javult.

A vezetőségnek gondja van arra, hogy a nyomtatványok rovatai számjegyek be- írására alkalmasak legyenek. Ebből a cél- ból különösen az összes hivataloknál na- ponként használt nyomtatványoknak az összeg bejegyzésére szolgáló rovatait rit- kítja (pl. pénztárszámadásnál, utalvány- naplóknál). Minthogy a nyomtatványok előállításánál nem tetszőleges nagyságú, hanem a Magyar Ipari Szabványosító Bi- zottság által kiadott szabványos papírost kell használni, a rovatok ritkítása csak a nyomtatványtakarékoság szem előtt tar- tásával történhetik.

A 933 és 934 sz. nyomtatványok hátol- dalán lévő részletezés rovatainak ritkítása ügyével a postavezérigazgatóság foglalko- zik.

Enyedi Z. István Marcali. A postataka- rékpénztári szolgálatot érintő kettős elgon- dolását illetékes elbírálásra átengedtük a m. kir. Postatakarékpénztárnak.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.